

Polacy pracujący w czasie COVID-19

Juliusz Gardawski

Adam Mrozowski

Jacek Burski

Jan Czarzasty

Mateusz Karolak

Polacy pracujący w czasie COVID-19

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR

Warszawa 2022

Recenzje:

prof. dr hab. *Jacek Sroka*

dr hab. prof. Collegium Civitas *Paweł Ruszkowski*

Redaktor prowadząca:

Hanna Raciborska

Redakcja:

Marek Szczepaniak

Korekta:

Adrian Siarkiewicz

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

Na okładce wykorzystano zdjęcie: Senior woman looking out of window at home, autor: pikselstock, Adobe Stock#356649791

Copyright © 2022 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o.

Książka powstała w oparciu o badania prowadzone w ramach projektu NCN OPUS „COV-WORK: Świadomość społeczno-ekonomiczna, doświadczenia pracy i strategię radzenia sobie Polaków w kontekście kryzysu post-pandemicznego”. Projekt COV-WORK jest finansowany przez Narodowe Centrum Nauki, nr umowy UMO-2020/37/B/HS6/00479. Wydanie publikacji zostało zlecone przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego i Kolegium Ekonomiczno-Społeczne Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

ISBN 978-83-66849-90-7

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Printed in Poland

SPIS TREŚCI

KRYZYS PANDEMICZNY A ŚWIAT PRACY: WPROWADZENIE	9
Kryzys pandemiczny: refleksje teoretyczne	11
Ramy metodologiczne badań empirycznych	15
Struktura książki	20
Podziękowania	21
 ROZDZIAŁ 1. PRACA W CZASACH COVID-19	23
Wprowadzenie	23
Praca, bezrobocie, ruchliwość na rynku pracy w pandemii	25
Zmiana statusu na rynku pracy: zasięg i uwarunkowania	26
Oceny zmian sytuacji na rynku pracy	
pracowników niezbędnych	31
Praca zdalna w pandemii	32
Społeczne korelaty wykonywania pracy	
w warunkach domowych	34
Zdalnie, hybrydowo czy stacjonarnie?	
Preferencje odnośnie do miejsca pracy	39
Doświadczenia pracy zdalnej w badaniach fokusowych	42
Jakość pracy	43
Wybrane wymiary jakości pracy: ciągłość i zmiana	44
Perspektywy rozwoju kariery zawodowej	45
<i>Work-life balance</i>	47
Bezpieczeństwo zatrudnienia	50
Wynagrodzenie i czas pracy	51
Dostępność środków ochrony osobistej przed zakażeniem	57
Wnioski	58
 ROZDZIAŁ 2. DYSKURS O PRACY NIEZBĘDNEJ W TRAKCIE PANDEMII	60
Wprowadzenie	60
Pracownicy niezbędni	61
Niezbędność grup zawodowych w opinii Polaków	63
Prasowy dyskurs o pracownikach niezbędnych	
w trakcie pandemii COVID-19	68
Niewidoczni niezbędni	68
Wnioski	75

ROZDZIAŁ 3. PRZYSZŁOŚĆ PRACY PO PANDEMII	76
Wprowadzenie	76
Przyszłość pracy w postpandemicznym świecie:	
oczekiwania i prognozy	76
Efekty pandemii i przyszłość pracy	
w doświadczeniach pracowników	79
Ochrona zdrowia	80
Pomoc społeczna	82
Logistyka	85
Edukacja	87
Wnioski	89
 ROZDZIAŁ 4. SPOŁECZNE I ORGANIZACYJNE WARUNKI PRACY	91
Wprowadzenie	91
Kontekst teoretyczny i przegląd badań	92
Analiza danych	94
Wnioski	104
 ROZDZIAŁ 5. WIZJE GOSPODARKI DOBRZE URZĄDZONEJ W KONTEKŚCIE PANDEMII COVID-19	106
Wprowadzenie	106
Badania wizji gospodarki dobrze urządzonej przez zespoły z SGPiS i SGH	106
Trzy wizje gospodarki dobrze urządzonej (GDU).	108
Wpływ pandemii COVID-19 na wizje gospodarki dobrze urządzonej	111
Hipotezy	111
Porównanie poparcia zasad wizji gospodarki dobrze urządzonej z badań PREWORK 2016 i z badań COV-WORK 2021 u młodzieży pracującej	112
Porównanie wizji gospodarki dobrze urządzonej z badań PREWORK 2016 i z badań COV-WORK 2021 u młodzieży pracującej	116
Macierze korelacji PREWORK 2016 i COV-WORK 2021	117
Analizy klastrowe PREWORK 2016 i COV-WORK 2021	122
Wizje gospodarki dobrze urządzonej jako wyraz zróżnicowań strukturalnych	125
Wskaźnik typologii GDU	127
Wnioski	129

ROZDZIAŁ 6. STRUKTURA SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO A PANDEMIA COVID-19.	131
Wprowadzenie	131
Hipotezy egzystencjalne, makroekonomiczne i polityczne	131
Schemat ekonomicznej struktury społecznej	134
Hipoteza strukturalna	135
Analiza kategorii ekonomiczno-zawodowych	136
„Przedsiębiorcy”	136
Pracodawcy a samozatrudnieni – dystans klasowy	137
„Zarząd i specjaliści”	138
„Robotnicy”	139
Pracownicy „fizyczno-umysłowi” (usługi)	140
„Farmerzy”	141
„Urzędnicy”	143
„Wykonawcy prac prostych”	143
Podsumowanie analizy kategorii ekonomiczno-zawodowych	144
Zarys relacji klasowych	145
Wnioski	150
ROZDZIAŁ 7. JAKOŚĆ ŻYCIA, DOBROSTAN A PANDEMIA COVID-19	151
Wprowadzenie	151
Zadowolenie z życia	154
Wsparcie w czasach pandemii	157
Głos w kwestii robotniczej	162
Poczucie lęku w warunkach pandemii	164
Dobrostan a kluczowe aspekty życia społecznego w Polsce	166
Przeciwnicy szczepionki	168
Wnioski	173
ZAKOŃCZENIE	175
SUMMARY: WORKING POLES DURING COVID-19	181
BIBLIOGRAFIA	186
SPIS TABEL I WYKRESÓW	194
INDEKS NAZWISK	197
NOTY O AUTORACH	201